

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT YONKERS, NEW YORK AND OTHER MAILING ADDRESSES

Ч.19 ЮНКЕРС Н.Й. 12 ГО СЕНТЯБРЯ 1997, YONKERS, N.Y., SEPTEMBER 12, 1997, VOL. LXX, NO.19

ВЕТО СУПРОТИ НЕТОЛЕРАНЦІЙ.

/Ельцин не підписав закону дискримінуючого частину християн/. Москва/РАР, АЕР/ - Президент Борис Ельцин відказався підписати закон о свободі совісті і релігійних стоваришеннях - поінформувала російська телевізія публична. Закон, котрий подає в тексті лем православіє, ислам, буддизм і юдаїзм, яко релігії належачи до "російської традиції", викликав серйозні занепокоєння в Ватикані і серед протестантського духовенства. Уважача, же закон може бути використаний яко інструмент дискримінації правової католиків і протестантів і потрактованя їх на рівні з "заграничними сектами", котри будут потребували што найменше п'ятнадцят роков на зарестованя в Росії. Сенат США загрозил, же если Ельцин підпише контрверсійний законний акт, анулює помоч для Росії висотою 200 миллионів долларів. Патриарх Москви і Всеї Руси Алексій II звернувся перед пароме днями до президента, аби "без ваганя" підписав закон, котрий має "запобігти духовному і моральному розпруженю" в Росії.

Washington Post пише о заветованом Ельцином законі о віроісповіданях: "[...] В протягу останних шести років російське суспільне житя і господарче сталося какофоніом ривалізуючих з собою мод, і релігія не ест тут винятком. З заграниці наплинули численні місійни групи, а традиційни релігійни організації стараються відбудувати свої святині, як і свої конгрегації. Вид мормонів, ісповідників Наре Kriszly чи евангелицьких місіонерів, проголошующих на той самій московській улиці, не ест нічим надзвичайним. Безпосередно після розвалу Совітського Союзу російська православна Церков

переживала велике відродженя. Однак останними часами, як говорят православни духовні, "церковну ерархию безпокоїт відхід від Церкви і релігійна обоятність". Церков не ест однак повністю одномишльна в справі використаня держави до утруднюваня діяльности інших віроісповідань - пише Washington Post.

ТРИ ГОЛОВНИ ЦІЛИ АМЕРИКАНСКОЙ РОЗВІДКИ.

Вашингтон [РАР,ЕФЕ] - Новий директор Центральной Агенції Розвідки [CIA] George Tenet заявил, же американська розвідка сконцентрує вшитки сили і средства на здобуваню інформацій односотерроризму, торговлі наркотиками і зброї масового знищення.

Тенет - третій директор CIA за часів президента Клинтона - сказав же, найважнішом задачом буде для него допровадженя до зміни недоброй в CIA. "Ест то передовсім і понад все розвідувательна служба" - ствердил Тенет, котрому 44 роки і ест вісімнадцятим директором в історії CIA.

РУСАЛЯ НА ЛЕМКОВИНІ

Русалья того року на наши Лемковині отбилося 14 і 15 червня [іюня] в Зиндранові. В суботу 14-го червня была наукова сесія в Дуклі. Там збралося понад 25 осіб - директори музеїв, люди науки - не лем з краю, але і з заграниці, той східной і той полудньовой. То было до полудня. По полудни дальши встрічи і дискусії в Зиндранові. В неділю рано приїхав Владика Адам - православний Архиепископ із Сянока і відправив Службу Божу, а потім на місцевом цмонтери молитви за померших і выселених в акції "Вісла". По полудни приїхали наши люде із Словакії, а з ними і професор Мушинка і велика несподіванка - різни ансамблі. Милим для нас акцентом была присутність знаного і ціненого в світі проф. П. Магочі. Были і наши головни діятели - Андрей Копча з Лігниці, Петро Трохановский з Крениці. І так русальна неділя змінилася в лемківску Ватру. Мож было побесідувати і з професорами, і з Владиком Адамом, і з діятелями як з нашими людьми, і послухати нашого співу, гумору, жартів і вершив. Были тіж дальши встрічи з властями, бо приїхав тіж воевода із Кросна.

Прекрасне тото свято Русалья в Зиндранові, бо хоц ми розшмарені по цілої державі, то ту все ся стрічає з приятелями Лемками з Польщи, зо Львова, Свідника ци Пряшова. Польська телевізія мала ту дуже роботи. Добри же наши Лемки, тоты котры чуются Лемками тримаються своего, своей традиції і культури. Перетривализме барз трудни часи - перетриваєме і дальше. Організаторам тогорічного свята Русалья красно дякуєме. Дай Вам Боже здоровля і многая літа.

Ярослав Зволінский

НОВА ЕМІГРАЦІЙНА ПОТЕРІЯ

24 ОКТЯБРЯ (ЖОВТНЯ) ПО 24

НОЯБРЯ (ЛИСТОПАДА) 1997 РОКУ

Оголошено Еміграційну Потерію для горожан всіх держав за виключеням тотих з юж посиленом еміграційом. Лем одна апплікація може бути подана од каждого учасника. Апплікації можна подавати од полудня 24 жовтня, 1997 р. до полудня 24 листопада, 1997 р. Виграно буде 55 тисяч зелених карток. Жодна з країн не може мати більше як 3,850 вигравців.

Процедура буде подібна до минулорічної програми DV-98. Учасники потери, уроджені в Европі мусят надсилати апплікації на адресу:

DV-99 Program
National Visa Center
Portsmouth, NH 00212

Апплікації можна подати на звичайнім папері. Перше, подати прізвище (фамілію), підчеркнути; далій - імя (перше імя), по-оатькови. Далій - дата народженя - день, місяц, рік; місце уродженя (місто, область, край). За тим - назвиско, дата і місце уродженя чоловіка чи дружини і дітей. Далій іде адреса, на котру буде надсилатися повідомпеня про виграня (в Сполучених Штатах чи за кордоном); батьківщина (у випадку, коли інша від краю уродженя).

Апплікацію мусит підписати апплікант особисто, бажано використати алфавет рідного языка і додати недавне фото 1,5 x 1,5 інч. (37 x 37 мм), котре причепити прозором плівком до апплікації (не щипати і не приклеювати). На зворотній стороні фото чітко видрукувати імя аппліканта латинскими буквами.

Надсилати апплікації звичайном поштом на конверті розміром між 6 і 10 інчів довжини і між 3,5 і 4,5 інчів ширини. В лівім верхнім куті подати:

Державу, де уроджені,
Повне імя та прізвище,
Номер будинку, вулицю, номер квартири,
Місто, область, поштовий код
Державу проживаня.

Апплікант не мусит находитися в Сполучених Штатах, штоби скласти апплікацію. Вигравець мусит мати середню освіту якнайменше. Вигравці будут повідомлени писемно з апріля (квітня) по июль (липень) 1998 р.

Ювілей лемківського храму.

13 вересня 1997р. минає п'ять років від часу завершення будови і освячення Лемківської церкви святих Володимира і Ольги у Шевченківському гаю (Львів, Україна)

У 1966р. у Львові розпочато забудову Музею народної архітектури та побуту (скансену). Генеральним планом передбачено відтворення у кожній етнографічній зоні, крім житлово-господарських і промислових об'єктів, характерної для даного регіону церкви. Вирішення цієї проблеми для лемківської зони було пов'язане з поважними труднощами, бо на Україні (Закарпатська область) лемківської церкви для можливого перевезення не знайдено, а передача лемківської церкви з Польщі виявилась нездійсненною.

Після отримання дозволу побудувати на території скансену лемківську церкву з нового дерева, як точну копію існуючої, до Польщі літом 1989р. була споряджена наукова експедиція у складі: Б. Рибак (директор скансену), І. Красовського, П. Когута, Д. Солинка (члени правління Товариства "Лемківщина").

На місці приєднався до експедиції завідувач лемківського музею в Зиндрановій Федір Гоч. Вирішено, що найкращим об'єктом для відтворення є церква з 1841 року в селі Котань колишнього Ясельського восвідського відділу реставрації та консервації пам'яток, була виготовлена науково-технічна документація.

20 грудня 1990р. на засіданні Вченої ради і дирекції скансену затверджено Комітет по будівництву церкви в складі - Іван Красовський (голова), Борнелав Рибак, Іван Гречко, Петро Когут, Дмитро Солинка, Ярослав Швайга. Головними спонсорами будівництва стали Олег і Божена Іванусівні (Канада), пожертвувавши на церкву 1500 примірників книги "Церква в руїні".

Для загального керівництва будівництвом церкви - музею, як також розгартання видавничої діяльності 25 грудня 1991р. при Львівському скансені створено Фундацію дослідження Лемківщини (голова - Іван Красовський).

13 вересня 1992р. при великій кількості прихожан, зокрема лемків із всіх областей Західної України, гостей з Канади, США Єпіскоп Філімон освятив новозбудовану церкву. Парохом лемківської церкви затверджено о. Анатолія Дуду, що походить з лемківської родини з с. Криниця. Єпіскоп і о. Дуда відправили Літургію, о. Дуда виголосив змістовну, душевну проповідь, закликаючи всіх лемків до згоди. Співала хорова капеля "Лемковина" (Львів), а її керівник Іван Кушнір виконав функції дяка.

30 серпня 1993р. укладено угоду між директором скансену А. Данилюком і головою правління Фундації І. Красовського, за якою Лемківська церква є історичною і мистецькою пам'яткою дерев'яної архітектури і належить скансену. Для функціонального використання передається Фундації дослідження Лемківщини з метою здійснення церковних відправ, збору і використання пожертвувань. На церковному майдані дозволяється організувати масові віча, концерти, продаж літератури.

8 - 10 жовтня у Львові проходив конгрес Світової Федерації Лемків США, якій завершився 10 жовтня урочистою Літургією на майдані біля Лемківської церкви. Народу зібралося біля п'яти тисяч. Після церковної відправи відбулося віче, на якому виступили голова СФЛ др. І. Гвозда, радник посольства України в Польщі п. Теодзій Старак, представник президента України по Львівській області п. Степан Давимука, о. Дуда.

Рік 1994-й, в основному, присвячено підготовці до 50-річчя насильного виселення лемків з їх рідного краю. Цій події була присвячена відправа 18 вересня. Після Літургії о. Дуда проголосив проповідь про примусове виселення лемків, знущання над ними зі сторони польських військ та підпільних формувань, палення сіл, руйнування цвинтарів, нищення церков. Була відправлена поминальна панахида за душі жертв терору 1944 - 1947 р. 23 жовтня з ініціативи правління Товариства "Лемківщина" в церкві відправлено Службу Божу, присвячену 50-річчю депортації українського населення Польщі (Дні пам'яті і скорботи).

Дуже багатий подіями був 1995 рік, сповна присвячений 50-річчю насильного виселення лемків.

У 1996р. завершено спорудження іконостасу, закуплено світильники, килими, дорожки і інше. 11 серпня відбулася Архієрейська Літургія, освячено новозбудований іконостас. З нагоди 5-річчя церкви видано книжечку "Лемківська церква святих Володимира і Ольги у Львові"

П'ятиріччя храму церковна громада і комітет церкви святих Володимира і Ольги у Львові відзначають на фоні великих історичних подій п'ятиріччя існування самостійної української держави, часу прийняття Конституції України.

І хоч тепер, коли пишеться ця інформація, трудно передбачити хід ювілейного святкування, все ж одне можна сказати із впевненістю. Церковний комітет, уся лемківська громада, правління Фундації Дослідження Лемківщини впевнені, що наша лемківська церква і надалі залишиться надійним осередком єднання, згоди, духовного і національного відродження колишніх мешканців Західних Карпат.

Іван Красовський.

КОРОТКИЙ ИСТОРИЧНЫЙ ОЧЕРКЪ ЛЕМКОВСКОЙ РУСИ И РУССКИХЪ СЕЛЬ ВЪ ПОВѢТАХЪ НОВО-ТОРГСКОМЪ И НОВО-САНДЕЦКОМЪ

Земля нынѣшной Лемковской Руси розположена на сѣверномъ-полночномъ склонѣ лѣсисто-Карпатъ, которыи отъ высокихъ Татръ по рѣкѣ Попрадѣ называются Бескидомъ Западнымъ, а отъ рѣки Попрада до Дуклянскаго перевала-прохода носятъ названіе Бескидъ Середній или Нискій. Дальше къ востоку отъ Дуклянскаго перевала по истоки рѣки Сана въ повѣтахъ саноцкомъ и лѣсскомъ, русскіи Карпаты называются—Бескидъ восточный-всходный. Хребетъ Бескидовъ становитъ природную границу между бывшей Польшей на сѣверѣ и Словакією и Мадьярією на югѣ-полудни. Съ востока Лемковская Русь соединяется съ восточно-галицко-рускою землею — со всею Русью, а на западѣ и сѣверѣ прилегаеть къ польскою земли а также къ русской на т. з. Спишу сягающей почти до Татръ, а нынѣ принадлежитъ къ Словакіи. По польскимъ размѣрамъ хребетъ Бескидовъ роздѣляющей Лемковскую Русь отъ Руси Подкарпатской есть долгій свержъ 600 км. но фактично долгота хребета Бескидовъ далеко долша, якъ указуютъ польскіи землемѣры, которыи не включаютъ въ хребтовой ланцухъ крайнихъ огнивъ Бескида западного и восточного. Западный Бескидъ поляки называютъ польскимъ Бескидомъ или Безщадомъ, а также цѣлое пасмо карпатскихъ горъ заселенное исключительно русскимъ населеніемъ — польскими Карпатами, хотяя добре знаютъ, что южна-полуднева часть повѣтовъ ново-сандецкаго, горлицкаго, ясельскаго, кроснянскаго, саноцкаго и лѣскаго компактно заселена русскими лемками не говорячи уже о Вост. Галичинѣ, где оба склоны Карпатъ соединены съ широко-далеко распростертими русскими землями.

На сѣверѣ-полночи Лемк. Русь отъ польскихъ гуралей и мазуровъ отграничаеть звычайна этнографична русско-польска граница ведуча черезъ погранича польскихъ и русскихъ сель отъ Попрада и русскаго села Вирхомли Великой на западѣ, и за тѣмъ попри польскіи села: Пташкова - Шымбаркѣ - Цеклинѣ - мѣсточка Змигородъ - Дукля - Риманово - Беско - Барилово. Отъ Барилова къ востоку границу становитъ рѣка Санъ выплываюча изъ склоновъ Карпатъ. Поза высшеозначенной границей есть нѣскольکو русскихъ сель окруженныхъ польскими якъ Склярки, Надязъ, Воробликъ королевскій и большая русская выспа надъ рѣкою Вислокомъ къ полночи отъ Риманова обнимаюча русскіи села Братковку, Чорнорѣки, Рѣпникъ, Петрушову Волю, Опаровку, Бережанку, Высоку, Бонаровку, Вановку, Красну, Лютчу, а также рядъ поселковъ принадлежащихъ къ русскимъ селамъ-парохіямъ.

На востокъ отъ Барилова, Санока, Лиска, вообще горѣшного теченія Сана, русскіи села значно перемѣшаны съ польскими или же съ русскими слатинщенными и ополяченными селами.

Поверхность Лемковской Руси на Галицкомъ сторонѣ выноситъ около 8,000 кв. километровъ.

Населеніе Лемковской Руси трудно точно опредѣлити съ причины, что при переписи польскіи писари где только могутъ записуютъ русскихъ селянъ поляками. После статистики напечатанной въ шематизмѣ съ 1936 г. "Апостольской Администрацією Лемковщины", русское населеніе Лемковской Руси, не включая тамъ жиючихъ поляковъ, жидовъ, цыгановъ и др., мало выноситъ въ 9 деканатахъ (благочиніяхъ) 145,180 человекъ. Въ томъ числѣ мало быти 127,305 греко-католиковъ или уніатовъ, 17,577 православныхъ и 298 сектантовъ.

Нашы Карпаты

В истории вспоминают, што горы Карпаты грали важну роль в жытью восточно-славянских народов. В початках Карпаты, покрыты глубокими лісами, служили проходными дорогами и воротами при осіданню кочовничых племен, вічно посуваючыхся и міняючых свою обитель. В позднійших часах Карпаты стали убіжищем переслідованых, котры в их горах и долинах находили тихе, спокойне жытья при отдільных родах и пастушых племенах, котры начинали строити ту свое постоянное бытие и вкоренилися в землю. У карпаторусском племені славяне одной и другой стороны Карпат находили свою близку родину и наймирнійших сусідов.

И в тых позднійших віках Карпаты служили отвором, посредством котрого славяне держали свою родственну, культурну и политичну связь.

Помимо того, што розвивавшыся славянскы народы организовали свои державы, розвивали свое жытья и богатство, они о Карпатах забывали. Вспоминали о них лем в грозных часах, як дітина о своих родителей, вспомне аж тогды, коли найдеса в біді и трудностях.

Коротка історія місточка Свидник в Словації

Тівко то чуеме, часто го одвиджаме, окреме што року на фестивалях в червци, а часто в туристичных і гандльовых цілях. А небарз знаме історію того місточка в лемківскім окрузі на Словачині, лем 20 км од границі з Польщом (перейтьом в Барвінку).

Свидник бив давно як кус бівше село положене над річков Ондавов і Ладомірков в північно-східній Словації, серед прекрасных гірских окружень в Бескіді Низкім.

Назва міста походить од слова "свіда" в теперішнім званю "свиб", што значит низке дерево, крякы.

Найстаршы описы о Свиднику датуються з 1357 року. Декотры жерела подають рік 1355 або і скорше - 1334. В другі половині XIV віку з наддунайского реґйону вела через Свидник до Польщи важна дорога торгівельна звана дорогов (шляком) бурштиновов.

Осаду положену по ліві стороні річки Ладомірки названо Нижні Свидник. На початку XV віку (1414 р) по праві стороні той річки зродилася нова осада о назві Вышні Свидник. З початку барже розвивався Долишні-Нижні Свидник, в котрім на початку XVII столітя існує юж церков, плебанія, дім шовтыса, 9 будинків газдівских і маєток земскый до якого належал палац, млин, тартак, загороды з будинками господарчіма для годовлі звірят. Першыи спис люди в 1787 р повідат, же жыло ту 299 душ в 43 домах. В XVIII віку активніше розвивався Горішні - Вышні Свидник.

В половині XVIII столітя росне значія Свидника, бо достає він права столиці третього повіту землі маковицкой. Властителіма маєтків в осаді были родины Ердеды і Сирмаі. В дальшім часі Свидник стався столицьов повіту служньовского.

Географічне положія Свидника і його околиц в пасі приграничнім спричинилося до того, же його жытелі нераз пережывали ріжны выдарія. Дос спокойній Дуклянскый Перехід выкорыстуваний до перевозів товарів, часом приберав інше облича.

По його дорогах переїзджали транспорты войсковы наповнены збройов і войском. Веснов 1799 р через Свидник переїзджали до північної Італії войска російскы під командуваньом ген. Г. Л. Рібендера. В марцу 1800 року были ту козаки з армії Суворова, а як вказує памяткава таблица на будинку урядів державных, в 1806 р кватерували в Свиднику войска російскы ген. Котузова.

Вік XIX -тий для люди Свидника і околиц бив окрутній в пережытях. По неуроджайных роках завітала холера. Некористны уклады господарчі і біда під конец XIX віку дали причіну еміґрації люди на Мадярщину і до Америки.

12 унікальных памятковых церкви стоїт в селах вколо Свидника. Найстарша церква з II-гой полови XVIII віку стоїт в місті Свиднику.

В 1994 роци поставлено нову церков православну дуже цікаву архітектонічно, і в тім роци закінчено будову словацкого римо-католицкого костела.

Повоенны роки належат до активного розвитку цілого реґйону свидницкого і самого міста. Побудувано дуже будинків суспільной потреби, домів в селах і дуже промишленных інституцій. Села з деревяних змінилися на муруваны. Промышленный розвиток давав можливість работы для люди в ролництві і в лісах. В Свиднику побудувано фабрику одєжову, заклад харчовой промишленности і дуже іншых закладів продукційно-услуговых, што приспішыло розвиток місточка. Побудувано новы школи і модерный шпыталь ім. Ген. Людвіка Свободы. В побудові шпыталя велика заслуга нашого знаного діяча, пак юж лікаря Василя Дмитерка.

Коли в 1948 р в місті Свиднику жыло 1037 осіб, то в 1991 р юж 11520 осіб. Гнес місто Свидник рахує 12800 жытелів, єст адмістраційным і культуровым центром повіту.

По покликанию до жытя в 1990 р новых власти в місті реалізуєся ряд новых інвестицій. В районі Дукля закінчено 48 - мешканьовий будинок, оддано до ужытку 4 і 5 школу початкову з затрудньом лем одной зміны учителів. Розвинено спортове жытя і виконано цілковиту реконструкцію купалиска.

Не меньше важне оддана до ужытку стації автобусовой і досконаліня міской комунікації. Побудувано новы готелі і реставрації, почту і будинок банковий.

В місті діют артистичны колективы дорослых, а також молодіжны. Найбарже нам знаний, то танцювальный ансамбль "Маковиця", який часто выступав в Польщі. Діє ту і циганскый колектив "Суноро", який концертував на музейных святах в Зындранові.

Свидник то найближше місточко по Словацкі стороні од перейтя в Барвінку. Коли будете в Свиднику, то не забудте звидіти два цікавы музеї - нашой культуры і воєнний. Не поминяйте тыж прекрасного скансену положеного на горі над амфітеатром, одкаль барз добрі видно панораму Свидника і його околиц. А коли будете вертати до дому вступте до Музею Лемківской Культуры в Зындранові, який находится лем три кілометры од границі в Барвінку.

З туристичного выдання "Svidnik" Павла Гойдича (DINO 1996) переклав і дописав Ф. Гоч

Підлы обставины погіршыла ищи I-ша война світова, коли одступаючі войска австрийскы підпалили Свидник.

По I війні світові Свидник і околичны села належали до найбіднішых земель в республіці. Зостала зас посиленна еміґраційна горячка, бо плетены кошыків, малый гандель і іншы малы работы і дрібны зарібкы не вистарчали на жытя.

Довгы роки жыв ту і діяв народный наш будитель А. І. Павлович. В роках найбарже насиленой мадьяризації бівшіст люди того терену не вирикалася своєї народности русиньской (руской). А посмотрме гнеска, яка на Пряшівщині иде шалена словакізація.

В 1930 р в Вышнім Свиднику до руской народности голосилося 67% а в Нижнім аж 85% осіб. По I війні світові поліпшылися можливости розвитку культурно-освітнього жытя, бо в 1932 р в Вышнім Свиднику одкрыто міску школу. Активні діяла в тім часі організація "Общество ім. А. Духновича".

Дос велика нужда того району не опушала еднок аж до кінця II світовой войны.

Не дуже сел ці міст в Словації дознало в I і II світові войны так дуже нещасть як Свидник. Зроджене при границі місце зване Дукльов і само місточко Свидник позостають на все для історії симбольшом жертв II-гой войны світовой.

Історичны бої з кінцом II-гой войны світовой показує памятник Армії Советской, Воєнний Музей в Свиднику і памятник Чехословацкой Армії на Дуклі з шыроким тереном памятників по дорозі од границі до Свидника.

Од 1956 р в міскім амфітеатрі організуєся штороку фестиваль - свято культуры Русинів-Українців Словацкой Республіки. В місті діє богатый Музей Культуры Русинів-Українців Словачины. До його складу належыт великий скансен над амфітеатром і окреме галерія ім. Дезидерія Мілого.

Фестиваль в Скансені в Свиднику

**НЕСТОР ДИМИТРЬЕВИЧ
ЖИЛИЧ**
(Любомир Камянский)

Нестор Димитрьевич Жилич.

Родился 19-го мая 1914 г. в Камянной возле Криницы, р. Н. Санч, на Лемковской Руси. На четвертом году жизни умерла его мать. Отец женился второй раз. Мачеха относилась к мальчику недоброжелательно. Учился в училище родного села, затем в местечке Мушине на р. Попраде, учительский семинарь окончил в г. Самборе.

Нестор Жилич прошел тяжелый путь. С 9-ти лет зарабатывал на себя как пастушок у богатых хозяев в Кринице. Его бедность награждала чарующая природа Карпат и возбуждала в его сердце глубокие чувства. Смерть отца, арест при власти Пилсудского, захват Бескида гитлеровской армией усугубила его горе. Два года довелось ему томиться в застенках гестапо, куда бросила его украинская полиция, исполнявшая надзор над Русинами. В 1944 г. удалось ему бежать из тюрьмы в Сов. Союз, где он до сих пор трудится на поприще педагога.

Как народный стихотворец Нестор Жилич, под псевдонимом Любомира Камянского, подарил своей Родине два сборника лирики: «Карпатскы думкы» и «Карпатскы смьховинкы». Поэма «За Русь, волю и правду» включает в себе автобиографические отзвуки. Повесть «Гайница» и исторический очерк «Никифор Дровняк» несут отпечаток лемковского быта.

ФЛОРИНКА

Як распалась Австрія, Габсбурги пропали,
Вольно народы зоткнули, кайданы упали.
Угры, чехи и поляки склали свою владу,
А Русины до Флоринки скликали нараду.
То народне было вѣче з цѣлой Верховины,
И выбрало «Русску Раду», уряд Лемковины.
Свѣтла радость звеселила Бескиды-Карпаты.
Уж николи не вернутся талергофски каты.

Встал народ, якого враги прирекли до смерти,
Встал за волю и свободу, хочь бѣднѣй, обдертый.
Повстал народ, што вѣками под ярмом гнул шию:
Мы свободны, мы Русины пойдѣм под Россію.
Громом Бескид облетѣла та радость велика:
Чи чуєте, добры люди, своя республика?
Ярослав Качмарчик, Хиляк, Громосяк с Крыницы
Закликают: за честь встати родимой землицы.

Край знищений, кругом всяды могилы и гробы,
Всяды смуток, всяды нужда, голод, бруд, хоробы.
Край знедолений вѣками розорвал кайданы.
Як же было не радѣти? Свобода настане!
В наши хижы загостила воля вымрѣяна.
Не дивуйтесь, што у лемков лица заплаканы.
И с радости вшитки вины ворогам прощали,
В згодѣ, мирѣ с сусѣдами жити намѣряли.

Та коротко солнце грѣло, свѣтило в Карпатах.
Не гостила довго воля в лемковских загатах.
Легионы Пилсудского край поневолили,
Горыше ярмо, як австрійске, на лемков вложили.
Никому было помочи, за лемками стати,
И панове «Русску Раду» кинули за граты.
И жандармы задусили лемковску державу
И вывезли патриотов на судову лаву.
Все ж Флоринка не загине в памяти народа,
Чи то раньше, чи познѣйше блисне нам свобода.

*

**

НАРОДНЫЙ КЕРМЕШ

Сидит лемко под смереком
Та думу думе:
Чого он такой несчастный,
Чом доли не мае?

Вышмарила его доля
С зеленых Бескидов,
Вышмарила з его земли
Дѣдов и прадѣдов.

Ой, ты доле несчастлива,
Чогось так зробила,
Чогось лемков с родной земли
В чужину шмарила?

Чим же они провинились,
Ты судьбо несчастна,
Чи свою мать не любили,
Чи она не красна?

Гнетли лемков столѣтьями,
Чужи панували.
Лемки на Восток споглядали,
На волю чекали.

Сколько горя, слез несчастья
Они вытерпѣли,
Як над ними знущались,
Мордували, били.

Мордували в Талергофѣ,
В Березѣ Картузской,
Мордували в Освенцимѣ
На улицѣ узкой.

Ой, ты мати, наша мати,
Што ты учинила?
Своих сынов, своих дочок
От себе шмарила.

Пошли Русины с Бескидов
На чужу краину,
Взяли лем розбите сердце,
Латану торбину.

В тото лемко не повѣрит,
То не може быти,
Штобы его родна мати
Могла позабыти.

Настане в Бескидах кермеш
На цѣлы Карпаты,
Коли лемки повернутся
До батьковской хаты.

Як зойдутся братья-лемки
На кермеш народный,
То поднимут повный келих
За свой край свободный.

Прийдут гев зза океана,
Будут с Пряшевщины,
Из-над Одры, из-над Ниссы,
Прийдут с Украины.

На народном том кермешу
Всѣх их приголубит
Русска мати, бо она их
Горячо всѣх любит.

С Я Н

Срѣбный Сяне, окаянный,
Волѣл бысь пропасти,
Як мал еси меж русскими
Границу покласти.

Та граница не природна
И несправедлива,
Бо от русских русских лемков
Она отдѣлила.

ЛЕМКОВИНА

Ярмом знедолена,
Закута в кайданы,
Кровію полита
И тернем звѣнчана.

Побита, обдерта,
Збурена, спалена,
Мечем и багнетом
В сердце поранена.

С очей течут слезы,
И душа рыдае:
Бѣдна Лемковина
Тоне, потопает.

Русью полишена
В чужом морѣ тоне,
И за сиротою
И дзвон не задзвоне.

**

МОЯ ЛЮБА

Моя любя Лемковино,
Моя ясна зоре,
Чи я вас еще увиджу,
Мои милы горы?

Чи ты, мати, як бывало,
Блестись в золотой чашѣ,
Як в горах колись гуляли
Мы и дѣды наши?

Чи так само цвѣтут цвѣты
В лугах над рѣчками,
Всѣми красками играют,
Стелятся коврами?

Чи так само свѣжий воздух
Ароматом пьянит,
А вода джерельна лѣком
Всѣм здоровье хранит?

Серед моря-океана
Трав и зел пахучих
Мы родились, выросли
У борах дремучих.

Там бы наша славна змѣна,
Хлопцы и дѣвчата,
Цвѣты рвали, вѣнки плели
Веселы лемчата.

Моя любя Лемковино,
Покрыта лѣсами,
Хотѣл бы я там спочити
В полянѣ с цвѣтами.

От где добре с прадѣдами
Было бы лежати,
А не по чужим краинам
Марно пропадати.

СЛАВЯНАМ

Чи ты сербин, чи болгарин,
Чи ты русский, чи поляк,
Чи хорват, чи лужичанин,
Чи ти чех, чи ты словак —
Все одно! Долонь до згоды
Другови друг протяни
И могучий гимн свободы
Повной грудью затяни!

Стара правда: все будует
Згода силу, славу, честь,
А незгода все руйнует,
Несе злыдни, войны, месть.
Проста истина говорит,
Што николи супостат
Храбрых славян не поборе,
Як брат брату буде рад.

(Продовження з ч. 118 "КР")

Чехословакии нашей бывшей Угорской Руси (статьи 10, 11, 12, 13), фигурируют такія названия: «Карпато-русской области»; «Область Южно-Карпатских русских»; «Губернатор Карпаторусской области»: Карпаторусский Сеймъ». Въ «Вѣстникъ чехословацкаго министерства народной обороны» (выпускъ 62, съ 1919 года) находимъ распоряженіе за номеромъ 36688, согласно которому правильнымъ официальнымъ названіемъ нашей страны является названіе «Карпатская Русь».

Несчастныхъ братьевъ нашихъ «Карпатороссовъ» гнали въ Америку не «бизнесъ», какъ мы видѣли на братьяхъ велико-россахъ, а небывало тяжкія въ общественно-экономическія условия въ Австро-Венгрии: матеріальная нужда, высокие налоги, а главное, высокая цѣна американскаго доллара, который на родинѣ имѣлъ высокую цѣну.

Хотя въ Америкѣ «карпатороссы» скоро могли найти работу и обеспечить свою жизнь, ихъ трудъ цѣнился дешевле, чѣмъ трудъ другихъ національностей. Причиной тому было незнаніе языка, условия американской жизни, а самое главное, холодное и враждебное отношеніе здѣшнихъ жителей къ прибывшему тужинцу. И въ моральномъ отношеніи тяжело терпѣлъ нашъ человѣкъ, ибо чувствовалъ себя одинокимъ, беспомощнымъ, неприспособленнымъ къ жизни между чужимъ ему народомъ. Въ Америкѣ ждалъ нашихъ людей тяжелый трудъ при вѣчномъ страхѣ потери здоровья въ работѣ на желѣзныхъ, стеклянныхъ заводахъ, скотобойняхъ и угольныхъ рудникахъ.

Благодаря такому печальному и неутраченному положенію, по примѣру другихъ народностей, наши люди начали чувствовать нужду въ объединеніи и между собой, чтобы матеріально и морально помогать себѣ. Въ силу той жизненной нужды, они начали объединяться: закладывать парохіи, братства, и такъ объединять ихъ въ большія общества, въ основу которыхъ клали идею единенія братьевъ по вѣрѣ и народности и идею взаимопомощи.

Большинство карпаторусскаго народа поселялось въ штатѣ Пеннсилванія, ибо этотъ штатъ былъ богатъ угольными майнами и фабриками, которыхъ нуждались для тяжелаго и небезопаснаго труда, и новоприбывшіе эмигранты выполняли тяжелый и дешевый трудъ.

Въ этомъ штатѣ, въ городѣ Шенандогъ, въ 1884 году образовался первый русскій униатскій приходъ въ Америкѣ. Судя по тому факту, можно предполагать, что первые наши эмигранты изъ Галичины и изъ Угорщины начали приходить въ «Новый свѣтъ» около 1875 - 1880 гг. Наша эмиграція была преимущественно въ штатахъ Пеннсилванія, Нью-Йоркъ, Нью Джерси, но нѣкоторые отправлялись даже въ Огайо, и Чикаго, Иллинойсъ, Мичиганъ и даже въ отдѣльный штатъ Миннесоту.

Выходцы изъ карпатскихъ горъ жили рядомъ со словаками, у которыхъ еще до 1890 года была своя организация. Позже, когда начали основываться русскія организации, карпатскіе русскіе покидали инородныя организации и вступали въ свои русскія. Подчеркиваемъ, что еще до основанія своей русской организации, существовали мѣстныя «Братства» (до 1892 года было 14) и мѣстныя «Соединенія» съ 10 гр.-кат. русскими священниками. Первымъ русскимъ греко-католическимъ священникомъ на американской землѣ былъ о.

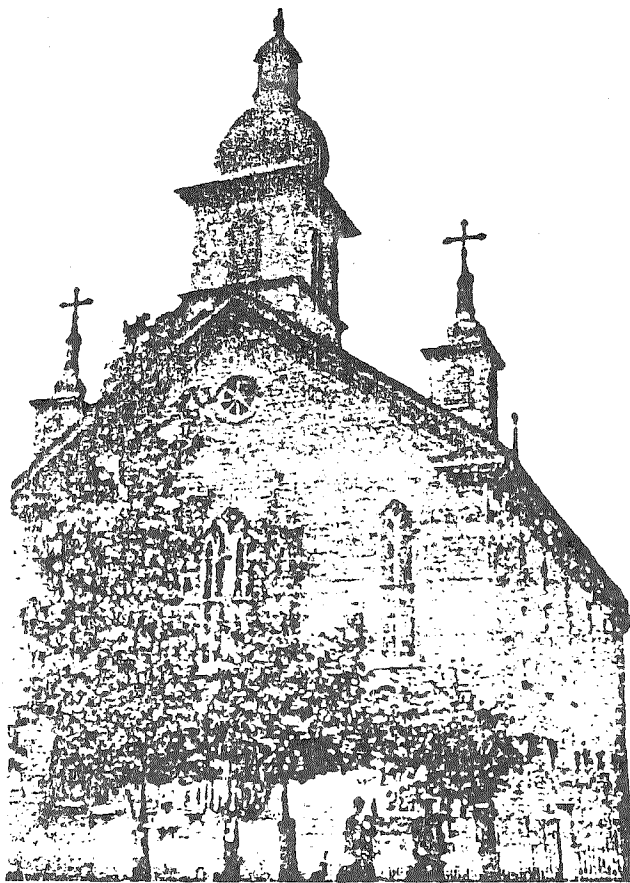
Иванъ Волянскій въ Шенандогъ, Пеннсилванія.

Въ февралѣ 1892 года собралась небольшая группа людей въ городѣ Вилкесъ-Баррѣ, Па., и тамъ основали первую русскую гр. кат. организацию «Соединеніе гр. кат. русскихъ Братствъ». Тамъ же постановлено было издавать свою газету. Изъ 14 мѣстныхъ Братствъ съ 143 членами, и образовалась первая карпаторусская организация въ США. Выработанъ былъ уставъ организации подъ руководствомъ оо. Шерегия и Ханата, гражданина Павла Ю. Жатковича.

Первымъ предсѣдателемъ новой организации былъ избранъ Иванъ Жичакъ (Смитъ), уроженецъ села Раковецъ, на Пряшевщинѣ, а первымъ редакторомъ газеты былъ избранъ Павелъ Жатковичъ (бывшій нотариусъ изъ Береговскаго района). Первая газета «Соединенія гр. кат. русскихъ Братствъ» — «Русскій Вѣстникъ», издавалась русскими и латинскими буквами. Эта газета выходила почти до 1920 года.

ПЕРВОЕ СОБРАНИЕ УНИАТСКИХЪ СВЯЩЕННИКОВЪ ВЪ АМЕРИКѢ

Протоколъ этого собранія написанъ на галицко-русскомъ нарѣчій секретаремъ Ѡ. Т. Обушкевичемъ. О томъ, въ какомъ положеніи находились Карпаторусское церковно-народное дѣло въ 1890 г., т. е. въ теченіи первыхъ 12 лѣтъ его существованія въ Америкѣ, лучше всего свидѣтельствуетъ нижеуказанный документъ, полученный нами отъ о. Алексія Товта, постояннаго предсѣдателя священническихъ собраній.

ГРЕКО КАТ. РУСКА ЦЕРКОВЬ ВЪ ШЕНАНДОА, ПА.

ПРОТОКОЛЬ ЗАСѢДАНІЯ СВЯЩЕННИКОВЪ.

Протоколъ засѣданія 1-го собранія священниковъ русскихъ Гр. Кат. Обряда, въ Вилкесъ-Баррѣ, въ день Св. Пророка Осіи, 17-29 октября 1890 года, отбывшагося.

**

Отъ 12 лѣтъ пребываетъ здѣсь въ Америкѣ, на заработкахъ народъ русскій Гр. Кат. Обряда изъ Галичины и Угрии (Австро - Угорской Державы). Тое дало поводъ тымъ то вѣрнымъ нашей Греко-католической Церкви просити своихъ преосвященныхъ Епископовъ о

наданіе имъ душпастырей, дабы въ чужомъ краю, гдѣ такъ много всякихъ вѣроисповѣданій и сектъ, не лишились они безъ своихъ священниковъ.

Той нуждѣ Преосвященный Архіерей Львовскій, Перемышльнской, Мукачевскихъ Епархій на стольно зарадити изволили, що въ мѣру потребъ и надоспѣвшихъ прошеній, отправляли сюда въ Америку, своихъ священниковъ. Дабы тоже тіи Отцы духовныи, здѣсь вже переселившіися, для блага, повѣреннаго имъ народа могли успѣшно трудитися, и тойже русскій народъ въ христіанскіи громады совокупляти, такъ якъ въ единеніи и организации сила, поднесъ въ томъ важномъ и богоугодномъ дѣлѣ первую инициативу Преп. о. Алексій Товтъ, душпастырь изъ Миннеаполисъ, Минн., приглашаючи на собраніе всѣхъ здѣшнихъ русскихъ, гр. кат. обряда, священниковъ на первое того рода собраніе въ Вилкесъ-Баррѣ, Па. на день св. Пророка Осіи, дня 17-29 октября 1890 года.

Всѣ здѣшніи русскіи священники, числомъ 10, приняли тую гадку и приглашеніе весьма радо, но фактично на собранію только 8 присутствовало, а именно: оо. Алексій Товтъ, изъ Миннеаполисъ, (священникъ Епархій Пряшевской); 2) Іоаннъ Запотоцкій, изъ Кингстонъ, Па., (свящ. Епарх. Пряшевской); 3) Теофанъ Обушевичъ, изъ Шамокинъ, Па. (свящ. Епарх. Перемышльнской); 4) Александръ Дзубай, изъ Вилнесъ-Барре, Па. (свящ. Епарх. Мукачевской); 5) Григорій Грушка, изъ Джерзи Сити, Н. Дж. (свящ. Архіепарх. Львовской); 6) Евгеній Волкай, изъ Газлетонъ, Па. (свящ. Епархій Мукачевской); 7) Гавриилъ Вислоцкій, изъ Олифантъ, Па. (свящ. Епархій Пряшевской); 8) Стефанъ Яцковичъ, сопомощникъ въ Вилкесъ-Баррѣ, Па. (свящ. Епарх. Мукачевской); 9) О. Константинъ Андруховичъ, изъ Шенандогъ, Па. (свящ. Архіепархій Львовской) и Кириллъ Гуловичъ, изъ Фриландъ, Па., во виду своеобразныхъ и странныхъ убѣжденій, доконче желавшихъ, чтобы собраніе свое засѣданіе имѣло не въ обиталищѣ свящ. Вилкесъ-Баррскаго, а въ готелю, не зважаючи на личный убѣдительный предоставленія со стороны предсѣдателя Собранія, Впреп. о. Алексія Товта, таки собраніе не явилися.

Въ повыше указанный день упомянутыи 8 священниковъ удалися въ церковь Вилкесъ-Баррскую на литургію о призваніи помощи Святого Духа. Литургію совершилъ найстаршій вѣкомъ собратъ, преп. о. Іоаннъ Запотоцкій. По отпустѣ провозгласилъ реченный служитель духовный многолѣтствіе В. Преосвящ. Митроп. Кирь Іосифови, Преосвящ. Епископамъ Кирь Іоанну и Кирь Іоанну. Потомъ отпѣто панихиду за блаженный упокой души умершого здѣсь, въ Америкѣ, теря Зиновія Луховича. По Богослуженіи собралися реченыи оо. духовныи въ обиталищѣ священника А. Дзубая, гдѣ, по отпѣтѣю предначальной пѣсни церковной до Св. Духа, «Царю Небесный», приступили до дѣла.

Предсѣдателемъ одноголосно былъ избранъ преп. о. Алексій Товтъ, а оо. Обушкевичъ и Евгеній Волкай — секретарями.

По вступномъ словѣ о цѣли собранія, отъ того же предсѣдателя, распочалася предназначанная конференція по слѣдующей программѣ:

1. — Просити дотычныхъ Епископовъ о избраніи и на даніе намъ изъ среди насъ, здѣсь собранныхъ священниковъ, одного, яко представителя (заступника) Епископальнаго въ справахъ

(Далій буде)